Sisäministeriö
Inrikesministeriet

30.1.2023

Lainsäädäntöneuvos Annika Parsons, puh 050-3259860
Hätäkeskusylitarkastaja Juha-Veli Frantti, puh 040-5628713

Hallintovaliokunta 26.1.2023

HE 149/2022 vp - Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi hätäkeskustoiminnasta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi (HE 149/2022 vp)

YLEISTÄ

Sisäministeriö vastaa hallintovaliokunnan pyynnöstä kirjallisesti valiokuntakuulemisessa 26.1.2023 esitettyihin kysymyksiin. Valiokunnassa esitettyjen kysymysten valossa herää kysymys siitä, onko Suomen Hätäkeskusammattilaisten liitto ry (HAL) tietoinen jäsenistöään koskevasta Hätäkeskuslaitoksen ohjeesta ”Ohje tietosuojasta ja tietojen käsittelystä” (HAK-2020-372). Kyseinen ohje on tullut voimaan jo 1.10.2020 ja ohje on koulutettu henkilöstölle vuoden 2021 aikana. Ohjeeseen liittyvä 110 sivua pitkä koulutuspaketti on hyvin kattava ja se sisältää henkilöstöltä tulleita eri tehtävänkuviin ja tehtäviin liittyviä esimerkkikysymyksiä. Koulutuspaketissa esitettyihin kysymyksiin annetuissa vastauksissa selvennetään Hätäkeskuslaitoksen henkilöstön oikeutta käsitellä eri tehtäviin liittyviä tietoja ja nimenomaisesti selvennetään, että tietojenkäsittelyoikeus koskee lakisääteisten virkatehtävien hoitamista. Sisäministeriön tietojen mukaan osa Hätäkeskuslaitoksen henkilöstöstä on vastustanut ohjeita ja osa vastustaa niitä edelleen, mikä saattaa olla syynä nyt esitettyihin virheellisiin väitteisiin.

SISÄMINISTERIÖN VASTAUKSET HALLINTOVALIOKUNNAN ESITTÄMIIN KYSYMYKSIIN

1. Miten hätäkeskuspäivystäjä voi luoda tilannekuvaa, kun kyseessä on niin sanottu liikkuva tilanne ja esimerkiksi epäilty pakenee ja liikkuu alueelta toiselle?

Saako hätäkeskuspäivystäjä tällaisessa liikkuvassa tilanteessa esimerkiksi avata alkuperäisen ilmoituksen ottaessaan vastaan uusia ilmoituksia uusista paikoista?

Sisäministeriön vastaus

Hätäkeskuspäivystäjän tehtävät tai tietojen ja henkilötietojen käsittelyoikeudet eivät muutu esityksen johdosta. Hätäkeskuspäivystäjä saa käsitellä ja katsella hätäkeskustietojärjestelmässä kaikkia tarvitsemiaan tietoja hätäilmoituksen vastaanottamisessa, ilmoituksen arvioinnissa, tehtävän välittämisessä sekä suorittaessaan hätäkeskuspalveluihin liittyviä kiireellisiä ja muita tukipalveluja tai tukiessaan viranomaisen omaaloitteisten tehtävien suorittamista, kun se on kyseisen tehtävän kannalta perusteltua. Esitys vastaa voimassa olevaa tilannetta.

Hätäkeskustietojärjestelmään on rakennettu tekninen ominaisuus, jonka tarkoitus on tukea Hätäkeskuslaitoksen ja hätäkeskuspäivystäjän tilannetietoisuuden hallintaa ja ylläpitämistä. Hätäilmoituksen yhteydessä päivystäjä näkee hätäkeskustietojärjestelmässä aina tapahtumapaikan kartan sekä reaaliaikaisen tilannekuvan hätäkeskusviranomaisten käytössä olevista viranomaisten resursseista (yksiköt, sijainti), lähialueella käynnissä olevista tehtävistä (tehtäväluokka sekä siihen sidottujen viranomaisten resurssien määrä) ja

lähialueella olevien tehtävien otsikkotason tiedot (esim. pahoinpitely). Tämä tieto on jatkossakin salissa tiedossa vuoromestarilla, tehtävänseurannasta vastaavilla päivystäjillä ja ilmoituksen vastaanotosta vastaavilla päivystäjilläkin kunkin tehtävien edellyttämällä tavalla. Esitys ei muuta tätä tarvittavan tilannekuvan ylläpitämistä. Hätäkeskuslaitoksen ohjeistuksessa ja esimerkkitapauksissa on toistuvasti todettu, että kyseinen ”rivitieto” riittää pääsääntöisesti päivystäjien yleisen tilannekuvan hallintaan.

Yksi tilannekuvan muoto on liikkuva tilanne, jossa tekijä pakenee paikalta ja on todennäköistä, että hän siirtyy toiselle hätäkeskusyhteistoiminta-alueelle. Tällöin hätäkeskuspäivystäjä saa avata alkuperäisen ilmoituksen, mikäli uuden ilmoituksen yhteydessä on syytä epäillä, että tämä tehtävä liittyy alkuperäiseen ilmoitukseen. Tehtävä saattaa tulla vastaanotetuksi samasta tai uudesta paikasta.

Usein liikkuvassa tilanteessa, (esim. Porvoo case ja poliisi), viranomainen antaa tähän liittyvän tiedotteen, joka sisältää tarvittavat ajoneuvon tai henkilöiden tuntomerkit ja vaarallisuuden asteen. Kyseinen tiedote jaetaan kaikkiin hätäkeskuksiin Hätäkeskuslaitoksen sisäisen ohjeistukseen ja tekniikkaan liittyen (HÄKE-INFO). Tämä antaa päivystäjille riittävän tiedon tilannekuvasta, jolloin ei ole tarvetta tehtäväilmoituksen avaamiselle.

Hätäkeskuspäivystäjä voi tarkastella toisen tehtävän tehtävätietoja varmistaessaan onko kyseessä sama tapahtuma tai onko paikalle jo hälytetty toimivaltainen viranomainen. Esimerkkinä voidaan käyttää ilmoitusta tulipalosta, jossa tarkka paikka ei ole tiedossa, taikka kadonneesta lapsesta, jolloin voidaan selvittää tarkat tuntomerkit ja tilanne. Mikäli uusi ilmoitus koskee jo aiemmin kirjattua samaa tehtävää, kirjaa päivystäjä uudet tiedot samalle tehtäväilmoitukselle ja sen yhteydessä päivystäjä näkee tehtävää koskevat tarkemmat tiedot.

Hätäkeskuspäivystäjällä ei ole voimassa olevan lainsäädännön eikä Hätäkeskuslaitoksen sisäisen ohjeistuksen perusteella yleistä oikeutta selailla tehtävätietoja, jos se ei ole perusteltua yksittäisen tehtävän hoitamiseksi. Esitys ja hätäkeskustietojärjestelmässä olevat tekniset ominaisuudet mahdollistavat hätäkeskuspäivystäjän tarvitseman tilannetietoisuuden ylläpitämisen jatkossakin. Hätäkeskuslaitoksen tai hätäkeskuspäivystäjän tehtävänä ei ole voimassa olevan lain mukaan yleisen kansallisen tilannekuvan tai muiden hätäkeskustoimintaan osallistuvien viranomaisten tilannekuvan ylläpitäminen.

Hätäkeskuspäivystäjän sekä Hätäkeskuslaitoksen tilannetietoisuuden ylläpitämistä on avattu yksityiskohtaisesti sisäministeriön hallintovaliokunnalle aikaisemmin antamissa asiantuntijalausunnoissa (1.12.2022, sivu 10-11 ja 1.12.2022 kuulemisessa esitettyihin kysymyksiin annetussa kirjallisessa vastauksessa 13.12.2022, sivu 2-5). Lisäksi sisäministeriön hallintovaliokunnalle 26.1.2023 pidettyyn kuulemiseen antamassaan kirjallisessa vastineessa on edelleen avattu sivuilla 7-9 seikkaperäisesti Hätäkeskuslaitoksen tehtävien hoitamista ja tilannetietoisuuden ylläpitämistä. Myös hallituksen esityksen (149/2022 vp) sivulla 47 todetaan 16 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa selkeästi, että ” Henkilötietoja voitaisiin käsitellä laissa säädettyjen Hätäkeskuslaitoksen tehtävien hoitamista varten. Henkilötietoja käsiteltäisiin siten sekä hätäilmoitusten vastaanottamiseen, hätäkeskuspalvelujen tuottamiseen ja valvonta- ja hälytystehtävien hoitamiseen sekä Hätäkeskuslaitoksen muiden tehtävien ja muiden viranomaisten avustamisen toteuttamiseen.”

2. Kukaan ei ole hakenut hätäkeskuspäivystäjille avointa katseluoikeutta tietoihin. Tässä lienee kyse väärinymmärryksestä?

Sisäministeriön vastaus

HAL:n esityksessa ei suoraan esitetä avointa katseluoikeutta, mutta HAL esitys johtaisi käytännössä avoimeen tietojen ja henkilötietojen käsittelyoikeuteen. HAL on nimenomaan esittänyt, että päivystystehtävää hoitavalla henkilöstöllä tulisi olla oikeus kaikkeen tietoon yleisen tilannetietoisuuden seuraamiseksi niin kauan, kuin tehtävä on kesken tai jopa varmuuden vuoksi töihin tullessa mahdollisiin uusiin ilmoituksiin varautumisen perusteella. Tällainen sääntelyesitys on täysin avoin ja määrittelemätön. HAL esityksen mukaan henkilötietojen käsittely olisi tosiasiassa sidottu pelkästään työskentelyyn hätäkeskuksessa, ei lakisääteisen tehtävän hoitamiseen. Tätä on avattu sisäministeriön 1.12.2022 kuulemisessa esitettyihin

kysymyksiin annetun kirjallisen vastauksen 13.12.2022 sivulla 2 sekä hallituksen esityksen (149/2022 vp) Lausuntopalaute -kappaleessa sivulla 63. HAL esitys mahdollistaisi tosiasiassa Hätäkeskuslaitokselle ja päivystäjälle luvan tarkastella muiden toimivaltaisten viranomaisten yksittäisiä tehtäviä, salassa pidettäviä tietoja ja arkaluonteisia henkilötietoja ilman, että päivystäjä suorittaa yksittäistä lakisääteistä tehtävää eli muutoin kuin hätäilmoitusten ja tukipalvelujen käsittelyn yhteydessä.

Hätäkeskuslaitoksen voimassa olevassa tietosuojaohjeistuksessa ja edelleen siihen liittyvässä koulutuspaketissa on asiaa avattu esimerkkien valossa ja painotettu sitä, ettei kenelläkään ole em. kaltaista ”yleistä selailuoikeutta”, vaan kaikkien tehtävien avaamisten tulee perustua yksittäisiin lakisääteisiin tehtäviin.

3. Tekeekö ministeriö tarkat tietojenkäsittelyohjeet hätäkeskuspäivystäjille siitä mitä he saavat tehdä ja mitä eivät? Tämä on päivystäjien oikeusturvan kannalta välttämätöntä ja jotta jatkossa vältytään päivystäjiin kohdistuvilta rikostutkinnoilta.

Sisäministeriön vastaus

Hätäkeskuspäivystäjän tehtävät tai tietojen ja henkilötietojen käsittelyoikeudet eivät muutu esityksen johdosta. Hätäkeskuspäivystäjillä on jo voimassa olevat selkeät ja laajat tietojenkäsittelyohjeet.

Sisäministeriö on antanut 15.8.2018 määräyksen sisäministeriön tietosuojapolitiikasta (SMDno-2018-859). Tietosuojapolitiikan mukaan virastojen ja laitosten johto vastaa oman toimialansa, virastonsa tai vastuualueensa tietosuojasta, tietosuojalainsäädännön asettamien velvoitteiden toteutumisesta ja tietosuojaan liittyvästä osaamisesta.

Voimassa olevan hätäkeskuslain (692/2010) 9 §:n mukaan Hätäkeskuslaitoksen työjärjestyksessä määrätään tarkemmin muun muassa Hätäkeskuslaitoksen henkilöstön tehtävistä sekä asioiden käsittelystä ja ratkaisemisesta. Tältä osin pykälää ei ole ehdotettu muutettavan esityksessä. Sisäministeriöllä ei ole toimivaltaa antaa Hätäkeskuslaitoksen työntekijöille asioiden käsittelyä koskevia ohjeita.

Hätäkeskuslaitos on ohjeistanut henkilöstöään hyvin tarkasti ja selkeästi tietojen käsittelystä. Hätäkeskuslaitos on antanut 24.6.2020 ja 1.10.2020 voimaan tulleen ohjeen *HAK; Hätäkeskuslaitoksen ohje tietosuojasta ja tietojen käsittelystä* (HAK-2020-372). Kyseisessä ohjeessa täydennetään lainsäädäntöä ja siinä kerrotaan miten ja kuka saa käsitellä tietoja virastossa. Hätäkeskuslaitoksen tietosuojaohjeessa on mm. avattu selkeästi tietojen käsittelyä virkatehtävissä (s. 7-8), Hätäkeskustoiminnan tilannekuvan muodostamista ja välittämistä (s. 9-10) ja tehtävätietojen käsittelyä valvonta- ja kehittämistehtävissä. Lisäksi ohjeessa on erillinen taulukko hätäkeskustietojärjestelmän tietojen käytön laajuudesta ja tiedonsaantioikeudesta viranomaisten operatiivisista rekistereistä ja kyseisessä taulukossa on avattu käytön peruste ja laajuus tehtäväkohdittain (esim. ilmoituksen vastaanottava päivystäjä ja tehtävän seurannan päivystäjä, ylipäivystäjä ja vuoromestari). Ohjeesta on toteutettu Hätäkeskuslaitoksessa kouluttaja- koulutus (vrt. koulutuspaketti 12.1.2021) ja ohjetta on koulutettu myös hätäkeskuksissa. Hätäkeskuslaitos on vahvistanut erilliset ohjeet tietojen luovuttamisesta, salassa pidettävän aineiston käsittelystä, operatiivisesta tiedottamisesta sekä ammatinhallinnan ohjausmallin käytöstä (laadunvalvonta).

Hätäkeskuslaitos on lisäksi järjestänyt vuonna 2022 pakollisen kurssin kaikille virkamiehilleen virkamiehenä toimimisesta. Kurssi sisältää virkamiehenä toimimisen peruskäsitteet sekä perusteet hallinto- ja valtiosääntöoikeudesta, viranomaistoiminnasta ja virkamiehenä toimimisesta oikeuksineen ja velvollisuuksineen. Kurssi on tarkoitus järjestää myös jatkossa kaikille uusille virkamiehille osana perehdytystä.

Vuoden 2019 tapahtumiin kohdistuneen rikostutkinnan aikana Hätäkeskuslaitoksella oli erilainen ja osin vanhentunut ohjeistus tietojen käsittelystä. Ohjeistus päivitettiin rikostutkinnan aikana vuonna 2020 ja sen jälkeen Hätäkeskuslaitoksella on ollut ajantasainen tietojen käsittelyä koskeva ohjeistus (HAK 2020-372), joka vastaa sekä EU:n tietosuoja-asetusta että nyt kyseessä olevaa esitystä. Osa Hätäkeskuslaitoksen henkilöstöstä vastustaa edelleen ohjeistusta, mikä vaikuttaa olevan syynä myös hätäkeskuslain muutoksen vastustukseen. Hätäkeskuslain muutoksen ja Hätäkeskuslaitoksen tietosuojaohjeen vastustajat esittävät argumentteinaan tarvetta yleiselle tilannetietoisuuden ylläpidolle mikä tarkoittaa tosiasiassa avointa

tietojenkäsittelyoikeutta kaikille hätäkeskuspäivystäjille. Vaikka esitutkinta lopetettiin lokakuussa 2021 riittämättömän näytön vuoksi ja Hätäkeskuslaitoksen tietosuojaohjeistus on muuttunut jo yli 2 vuotta sitten, esityksen vastustajien argumentit ovat samoja, joilla rikoksesta epäillyt vastasivat poliisikuulustelussa syytteisiin virkavelvollisuuden rikkomisesta. Syyttäjä ei todennut yleisen tilannekuvan ylläpidon oikeuttaneen silloista toimintaa, vaan asiassa ei ollut saatavilla riittävästi näyttöä ja silloiset vuoden 2019 Hätäkeskuslaitoksen ohjeet ja koulutus ei ollut ollut riittävää.

On hyvin huolestuttavaa, että ammattijärjestö HAL ja valiokuntaan yhteyttä ottaneet hätäkeskuspäivystäjät tai sellaisina esiintyvät henkilöt eivät ole tietoisia kyseisestä virkamiehiä sitovista Hätäkeskuslaitoksen tietosuojaan ja tietojen käsittelyyn liittyvistä ohjeista eivätkä ymmärrä virkamiehenä toimimisen perusteita. Sisäministeriö on Hätäkeskuslaitokseen kohdistuvassa laillisuusvalvonnassa vuosina 2020-2022 ottanut valvontakohteeksi nimenomaisesti henkilötietojen käsittelyn lainmukaisuuden ja sen valvonnan laitoksessa ja tähän on ilmiselvästi tarve kiinnittää jatkossakin huomiota.

4. Tulisiko sisäministeriön näkemyksen mukaan 16 §:ä tai sen perusteluja täydentää, jotta hätäkeskuspäivystäjät ymmärtäisivät miten ja kuka saa käsitellä henkilötietoja Hätäkeskuslaitoksessa?

Sisäministeriön näkemykseen mukaan esitetyn pykälän muotoilu on tyhjentävä ja tietosuojasääntelyn näkökulmasta tarkkarajainen ja perusteltu. Lisäksi hallituksen esityksen pykäläkohtaiset perustelut sekä sisäministeriön perustuslakivaliokunnalle ja hallintovaliokuntaan toimittamat useat kirjalliset lausunnot (erityisesti hallintovaliokunnalle annettu kirjallinen vastine 26.1.2023 kuulemiseen) sisältävät laajasti perusteluja 16 §:n tulkitsemiseen siitä mitä ja kuka saa käsitellä henkilötietoja hätäkeskustoiminnassa. Tämän lisäksi Hätäkeskuslaitoksella on jo ajantasaiset tietojen käsittelyä koskevat ohjeet, joissa on avattu tietojen käytön perustetta jopa tehtävänimikkeittäin.

Esityksessä henkilötietojen käsittely sidottaisiin tarpeeseen käsitellä tietoja hätäkeskustoiminnan ja laissa toimivaltaiselle viranomaiselle säädetyn hätäkeskustoimintaan liittyvän tehtävän suorittamiseksi. Lainsäädännössä tai perusteluissa ei ole mahdollista määritellä kaikkia mahdollisia elävässä elämässä eteen tulevia tilanteita eikä etukäteen antaa tietojenkäsittelyoikeutta sitomatta sitä henkilötietojen käsittelytarkoitukseen. Tämä arvio tietojen tarpeellisuudesta tehtävän hoitamiseksi jokaisessa yksittäistapauksessa erikseen kuuluu hätäkeskuspäivystäjän vastuulle ja arvio on tehtävä hänen ammattitaitoonsa perustuen. Päivystäjillä on lisäksi käytössään Hätäkeskuslaitoksen kattava tietosuojaohjeistus (HAK-2020-372).

Sisäministeriö ja Hätäkeskuslaitos ovat myös vuoden 2022 laillisuusvalvontatarkastuksen yhteydessä alustavasti sopineet yhteisestä koulutuskierroksesta lainsäädännön muutosten hyväksymisen jälkeen, vaikka hätäkeskuspäivystäjän tehtävät tai tietojen ja henkilötietojen käsittelyoikeudet eivät muutu esityksen johdosta.

5. On uskomatonta, että Hätäkeskuslaitos ei voi käyttää autenttisia puhelutallenteita laadun valvontaan ja Hätäkeskuslaitoksen omien tehtävien kehittämiseen. Miten tämä voi olla mahdollista?

Sisäministeriön vastaus

Tämä väite ei pidä paikkaansa. Esityksen 20 §:n 3 momentissa varmistetaan Hätäkeskuslaitoksen oikeus autenttisiin hätäilmoitustallenteisiin seuraavasti: *Hätäkeskuslaitoksella on oikeus saada salassapitosäännösten estämättä hätäkeskustietojärjestelmästä Hätäkeskuslaitoksen sisäistä laillisuusvalvontaa ja työnantajan työnjohto- ja valvontaoikeuden toteuttamista varten tarvittavat hätäilmoitustallenteet ja kyseiseen tallenteeseen liittyvät tehtävätiedot ja muut välttämättömät tiedot maksutta*. Pykälän yksityiskohtaiset perustelut on avattu hallituksen esityksen (HE 149/2022 vp) sivulla 90. Esitys mahdollistaa sisäisen laadunvalvonnan ja toiminnan kehittämisen sitä kautta. Hätäkeskuslaitoksessa voi olla välttämätöntä esimerkiksi kuunnella autenttisia hätäpuhelutallenne, jotta voidaan arvioida, onko työntekijä toiminut Hätäkeskuslaitoksen ja toimivaltaisen viranomaisen antamien ohjeiden mukaisesti. Hätäilmoitustallenteen lisäksi on voitava tarkistaa kyseiseen ilmoitukseen liittyvän asian tehtävätiedot. Tämä oikeus on erikseen mainittu myös

Hätäkeskuslaitoksen sisäisissä ohjeissa, jossa on määritelty tilanteet, jossa autenttisen tallenteen käyttö on mahdollista.

Esitys mahdollistaisi, että rekisterinpitäjä voisi avata katseluyhteyden tietovarannon sellaisiin tietoihin, joihin Hätäkeskuslaitoksella on tiedonsaantioikeus. Rekisterinpitäjän kanssa tehdyssä sopimuksessa voidaan määritellä tiedonsaantioikeudet tietyille henkilöille, kuten esimerkiksi laillisuusvalvontahenkilöille tai työnjohdollisissa asioissa esimerkiksi tehtävää käsittelevälle asiantuntijalle tai hätäilmoituksen laadunvalvonnan osalta vuoromestarille. Myös Hätäkeskuslaitoksen laatupäälliköllä voi olla välttämätön tarve kyseessä oleviin tietoihin, jotta hän voisi satunnaisesti poimia hätäpuhelutallenteita laadunvalvontaan.

6. Miksi Pelastusopistolle esitetään parempaa oikeutta käyttää hätäilmoitustallenteita sisäiseen koulutukseen, kun Hätäkeskuslaitokselle.

Sisäministeriön vastaus

Tämä ei pidä paikkaansa. Hätäkeskuslaitoksella olisi esityksen mukaan oikeus kuunnella autenttisia hätäilmoitustallenteita esityksen 20 §:n 3 momentin nojalla. Katso yllä kohta 4. Pelastusopistolle ei ole tällaista oikeutta esitetty.

Henkilötietojen käsittelystä muuhun kuin niiden alkuperäiseen käsittelytarkoitukseen ja tähän sisältyvää tietosuojasääntelyn vaatimuksia on avattu hallituksen esityksen 21 ja 22 § yksityiskohtaisissa perusteluissa (s. 92-95). Tietosuoja-asetuksen 5 artiklan 1 kohdan b alakohdassa säädetään käyttötarkoitussidonnaisuuden periaatteesta, jonka mukaan henkilötiedot on kerättävä tiettyä, nimenomaista ja laillista tarkoitusta varten, eikä niitä saa käsitellä myöhemmin näiden tarkoitusten kanssa yhteensopimattomalla tavalla.

Esityksen hätäkeskuslain 21 §:n 2 momentin 2 kohdan mukaan hätäkeskuslaissa määritellyt rekisterinpitäjät saisivat kuitenkin luovuttaa salassapitosäännösten estämättä tietoja myös Hätäkeskuslaitokselle, jos tiedot ovat välttämättömiä, koulutuksen toteuttamiseksi pseudonymisoituna. Esityksen hätäkeskuslain 22 §:ään asiantuntijalausuntojen perusteella lisättäväksi ehdotetun 4 momentin mukaan rekisterinpitäjä saisi luovuttaa salassapitosäännösten estämättä Pelastusopistolle Pelastusopiston järjestämän hätäkeskuspäivystäjien koulutuksen toteuttamiseksi hätäilmoitustallenteita pseudonymisoituna. Sääntelyesitykset ovat samansisältöiset, mutta ne on sijoitettu eri pykäliin, koska Pelastusopisto ei ole hätäkeskuslain mukainen rekisterinpitäjä, kuten Hätäkeskuslaitos.

Tietojen pseudonymisointi koulutustoimintaan annettavan materiaalin osalta on tarpeellista tietosuoja-asetuksen artiklan 6 kohdan 4 alakohdan e nojalla. Henkilötietoja voidaan käsitellä muuta tarkoitusta varten, kuin mihin tiedot on kerätty, jos se on yhteensopiva alkuperäisen tarkoituksen kanssa ja varmistetaan asianmukaiset suojatoimet, kuten salaaminen tai pseudonymisointi. Tietosuoja-asetuksen 4 artiklan 5 kohdan mukaan pseudonymisoimisella tarkoitetaan henkilötietojen käsittelemistä siten, että henkilötietoja ei voida enää yhdistää tiettyyn rekisteröityyn käyttämättä lisätietoja, edellyttäen että tällaiset lisätiedot säilytetään erillään ja niihin sovelletaan teknisiä ja organisatorisia toimenpiteitä, joilla varmistetaan, ettei henkilötietojen yhdistämistä tunnistettuun tai tunnistettavissa olevaan luonnolliseen henkilöön tapahdu.

Lisäksi on todettava, että hätäkeskustietojärjestelmän käyttöön ja tehtävien käsittelyyn liittyvät koulutukset tapahtuvat nykyisin pääsääntöisesti järjestelmän ns. koulutuskannassa (EDU), jossa materiaali on pääsääntöisesti rakennettua aitojen hätäilmoitusten pohjalta.

7. Jos esimerkiksi poliisipartio kysyy hoidetun tehtävän jälkeen hätäkeskuspäivystäjältä, että millainen vaate epäillyllä oli, niin eikö päivystäjä todellakaan voi katsoa näitä tietoja hätäkeskustietojärjestelmästä?

Sisäministeriön vastaus

Hätäkeskuspäivystäjä voi ja hänellä on velvollisuus tarkastaa poliisin pyytämät tiedot esimerkkitapauksessa. Esimerkkitapaus kuuluu *tukipalveluihin*, jotka ovat Hätäkeskuslaitoksen lakisääteisiä tehtäviä sekä voimassa

olevassa laissa (4 §:n 1 mom. 2 kohta) että esitetyssä hätäkeskuslaissa (4 §:n 1 mom. 2 ja 3 kohta). Esityksen 2 §:n mukaan *kiireellisillä tukipalveluilla* tarkoitettaisiin hätäkeskuspalvelujen tuottamiseen liittyvää pelastustoimen, poliisin sekä sosiaali- ja terveystoimen ja Rajavartiolaitoksen kiireellisen toiminnan välttämätöntä tukemista asianomaisen viranomaisen määräyksen tai ohjeen perusteella ja *muilla tukipalvelulla* pelastustoimen, poliisin ja sosiaali- ja terveystoimen viranomaisten ja Rajavartiolaitoksen lakisääteisten tehtävien tukemiseen liittyviä Hätäkeskuslaitoksen toimia. Esityksessä tukipalvelut vastaisivat voimassa olevaa sääntelyä ja nykytilaa, mutta ne määriteltäisiin lain tasolla. Tukipalvelujen määritelmän tarve laissa on perusteltua nyt asiassa esitettyjen epäselvyyksien johdosta.

Hätäkeskuspäivystäjän tehtävät (12 §) eivät muutu esityksen johdosta. Hätäkeskuspäivystäjät vastaanottavat hätäilmoituksia, arvioivat ilmoituksen kiireellisyyden ja tilanteen edellyttämät käytettävissä olevat voimavarat sekä välittävät tehtävän asianomaiselle yksikölle. Hätäkeskuspäivystäjät hoitavat myös kiireellisiä ja muita tukipalveluja viranomaisille voimassa olevan lain ja esityksen 12 §:n 1 mom. 4 kohdan perusteella.

Esitetyn 12 §:n 1 momentin 4 kohdan tukipalvelut täsmennettäisiin lisäksi tarkoittamaan kiireellisiä ja muita tukipalveluja, joita annetaan sekä hätäkeskuksen välittämään tehtävään että viranomaisen oma-aloitteiseen tehtävään liittyen. Esimerkiksi poliisin oma-aloitteiset tehtävät saattavat olla kiireisiä hälytystehtäviä, mutta niitä ei ole välitetty poliisille hätäkeskuksesta. Näissä tehtävissä voidaan tarvita kuitenkin tukipalveluja samalla tavalla, kuin niissä tehtävissä, jotka on välitetty hätäkeskuksesta. Esitetty sääntely vastaa tosiasiallista nykytilaa. 4 kohtaan lisättäisiin myös Rajavartiolaitos, koska Hätäkeskuslaitos tuottaa tukipalveluja hätäkeskustoiminnassa myös Rajavartiolaitokselle.

8. Onko Hätäkeskuslaitoksen valtakunnallisella yhteistyöryhmällä koordinaatiovaltaa eli voiko se määrätä eriäviä näkemyksiä omaavat rekisterinpitäjät toimimaan samalla tavalla?

Sisäministeriön vastaus

Hätäkeskuslain 14 §:n mukaisella Hätäkeskuslaitoksen valtakunnallisella yhteistyöryhmällä ei ole määräysvaltaa. Yhteistyöryhmässä on kuitenkin jo vuosikausien ajan koordinoitu kaikkien eri toimialojen tehtävänkäsittelyohjeet valtakunnallisesti niin, että hätäkeskustoiminta on sujuvaa ja toimivaa. Valtakunnan tason ohjauksen tavoitteena on yhdenmukaistaa toimintaperiaatteita, varmistaa väestön saaman palvelun laatua ja tehostaa viranomaisten yhteistyötoimintaa. Eri toimialat ja eri viranomaiset antavat jo nyt Hätäkeskuslaitokselle omien ilmoitustensa käsittelyä ja tehtävän hoitamista koskevat ohjeet, jotka yhteensovitetaan valtakunnan tasolla.

Myös jatkossa yhteistyöryhmässä käsitellään hätäkeskusten ja viranomaisten yhteisiä pelisääntöjä ja prosesseja sekä yhteensovitetaan eri toimialojen ilmoitustensa käsittelyä ja tehtävän hoitamista koskevat ohjeet valtakunnallisesti. Käytännössä jokainen toimiala on jo nyt ja jatkossa esityksen mukaan rekisterinpitäjä omien tietojensa osalta, joten rekisterinpitäjien lisääntymien ei muuta tämän hetkistä toimintaa tältä osin. Jokaisella toimialalla on jatkossakin nykyistä vastaava intressi valtakunnalliselle ohjaukselle ja jokainen toimiala haluaa, että Hätäkeskuslaitos kykenee toteuttamaan jatkossakin sen tärkeän tehtävän hätäilmoitusten vastaanottamisessa ja välittämisessä ja tukipalvelujen tuottamisessa.